

A Campión eta K. Otaegi Olearso mendian

Arturo Campión, Klaudio Otaegi-ren lagun mina.

Historia gaien irakurketan Arturo Campión izan nuen gogozkoenetakoa, bere ikerketa zehatzak eta zentzuzko gogoetak ez bai ziren nolana hikoak. Baina artean ez nekien Hondarribiko maisu zen Klaudio Otaegi lagun mina zuenik.

Klaudio Otaegiren zenbait literatur gai han- hemenka irakurriak nituen eta bilduma egokia iru- ditzen zait Patri Urkizu eta Xabier Azurmendik elkarlanean buruturik 1991.ean argitaratu zuten *Klaudio Otaegi olerkaria (1836-1890)* deritzan liburu- ra. Liburu honen 29. orrialdean aipatzen da Klaudio A. Campióni 1887an *Euskal Erria* aldiz- karian eskaini zion Ipuia, era honetara bukatzen zena:

“Alkartuko bagina, egiaz, betiko beste gisa kukuak luke laster joko”.

Gaur egun ere euskaldunoi behin eta berriz errepi- karazteko esaldia deritzat.

Baina hori baino urte bete lehenago, 36-37. orrial- deetan dator *Euskal Erria* aldizkari berean, Campiónek K. Otaegiri buruz azaldu zuena. Hara hemen bere zati labur batzuk:

“Masaila inguruetakoko bizarrak, yankee moldatuak, arpegi zabal eta biziari gizatasun nabari bat azpima- rrazten zioten. Bazirudin itsasoa uztekoan bere zer- gauzak artu eta zahartzarora baño lehen, arbasoen lurretara datorren itsasgizona, azken urtean atsegi- nez itsasertzean dastatzeko asmoz”.

Eta gero: “Menditarra zen. Aritzen, garo eta artal- deen lurrekoa. Naparroaren muga jaioa zen”. Izan ere, Klaudio Otaegi, Zegamakoa bai zen.

“Guraso arrunten seme, gaztetatik artea eta pakea maitatu zitun”.

“Bere abots ederrez jendea txunditu ohi zun herriko jaietan eta musika hain gogozko zitzaizolarik, 14 urtekin jaioterriko organistatza irabazi zun lehiaketa baten ondorioz”.

“Bonaparte Printzearekin ibili zaneko xeblebreke- riren batzuek ere konta ohi zizkigun noizbehinka lagunartean”.

Printzeak, hala zion behin, Iruina ondoko Atarrabian bildu omen zitun hainbat apaiz euskara gauzetan jakintsu bezala ikusiak. Milaka galdera egin zizkien honek, zearo nekatuak utzi zitun elizgi- zon gizarajoak. Hala omen zion apaiz batek: *Zorionean etzian hau osaba (Napoleon) bezala gerla egiten hasi; Jaungoikoa ere eramango zian aurretik”.*

“Beste batez Printzeak Salazarko euskalkia azter- tzen ziardun. Jaurierriko apaizak, neskatxei ematen zien katekesia entzutera konbiratu Bonaparte”.

Neskatxek doktrinako galderei erantzun ala, Printzeak herriko euskalkien datoak hartzen ziz- kien.

Apaizak inuxentzi osoz hau esan omen zion
Printzeari belarrira: "Hogei urtean, bakar bat ere ez
da erori seigarrenean".

Baina, K. Otaegi berak ere L.L. Bonaparte
Printzeari eskaini zion olerki bat eta arestian aipa-
turiko Ipuia-ren bukaerako ideia gogotsuarekin
amaitzen du. Hara zer zioen azken bertsoan:

Auxen gertatzen zaio
Euskal-erriari:
Alkartasunarekin
Ondotxo zan bizi;
Baina, umeak ziran
Aseratu eta...
Etzaiozka geroztik
Naigabeak palta.

Bestalde, P. Urkizu eta X. Azurmendik 46-48.
orrialdeetan jasotzen dute Hondarribiko
"Guadalupeko Ama Birjiñari" buruz idatzi zuen

olerkia; baina, tamalez, ez dute aipatzen K. Otaegik
A. Campioni eskainia zela, Olearso mendian biek
elkarrekin egin zuten ibilaldiaren oroitzaz. Olerki
hori 1880ko urriaren 28an idatzi zuen eta
Nafarroako Euskara aldizkarian argitaratu, 1881ko
lehen alearen 88-90. orrialdeetan. Eusko
Ikaskuntzak lan ona burutu du 1996an *Revista*
Euskara-ren sei liburukiak faksimilean argitaratze-
az. Hor dator K. Otaegiren olerki hori, izenburua-
ren aurretik honako hitz hauek jarritz: "Arturo
Campion jaunak eta nik Olearsoko mendira egin
genduan bidajearen oroitzan".

Hor ikusten da bi euskaltzale jakitun eta, aldi bere-
an, pakegizon eredugarriok hain gogokidez zuten
elkarrenganako urbiltasuna.

Horregatik, ondo deritzat "Guadalupeko Ama
Birjiñari" buruz Klaudio Otaegik egindako olerkia
Hondarribia aldizkarian berriz argitaratzea.

JUAN SAN MARTIN

GUADALUPEKO AMA BIRJIÑARI

Aurtxo biri mendian agertutakoa.
Zera birjiña Santa Guadalupekoa;
Geroztik uri au da zorionekoa;
Zaitugulako emen, Ama maitagoa.

Zeru ta lurak baña askoz lenagotik
Jainkoaren Amatzat zeuden autaturik;
Denbora berean ez da izandu danik
Ama eta birjiña zu beste andrearik.

Jaizkibelgo mendian Eleiz politean
Zaude usotxo baten gisa ber berean;
Pozeko goitargia!, zure esperantzan,
Dabiltz arrantzaleak itsas zabalean.

Zure Aita ezpazan kupidatu gutaz
Sabel garbi orretan Semea sortuaz,
Beti betiko giñan negar ia lantuaz
Bokau pozoitu aren kutsuak iraunaz!

Ez genduen sekula iñork ikusiko
Zure Seme maitea gure onerako
Inpernuko ateak itxitzen betiko
Zeruak eskeñiaz on guzientzako!

Lenengo gizonaren pekatoren bidez,
Gautxorien belotsak asi ziran ziñez,
Okerrak zetozela aditzera emanaz
Beti betiko gaua zutelako ustez:

Baña zure argiak aren itzal beltzak
Ariñ utzi zituan oso estalduak;
Saguzar eta ontzak, zulotan sartuak,
Eguzkiak betiko dauzka izutuak.

Itsas genasiaren betiko orruak;
Odeietan turmoiak zituzten soñuak;
Aize ekaiztuaren gaueko txistuak
Laja ziñituen, bai Ama, mututuak.

Zanpatu zionean zure oñazpiak
Luzbeli burua ai! aren garrasiak!
Sion Santuko ate guziak itxiak
Zugandikan izandu ziran irekiak!

Tristeen poza zera, umezurtzen Ama,
Biotz guzien penak kentzen dituzuna;
Diosala egitera nator zuregana!
Laguntza eskatzera, Andre beltzarana!

Itsas zabal oetan gidarik obena;
Zeru azpian danik izar ederrena;
Gau illun ta ekaitzetan argizuzi ona
Arren itzuli itzazu begiak gugana!

Milla trapasek setas ondatuko gaitu;
Arroketan ontzia zatituko zaigu;
Arraien pazka laster izan gindezke gu;
Zure eskutikan, Ama, uzten bagaituzu!

Begiak itxututa, besoak loturik;
Alde guzietatik perillez beterik;
Amoriozko Ama, kateak autsirik,
Salbatuko al gaituzu aiñ gertoi eskutik!

Adiskiderik ez da munduan barraita;
Gorrotoa, gezurra, kutizia eta
Alkar ikus eziña etzaizkigu palta:
Ez da negargarria, Ama, gure planta?

Ainbeste etsai gaitori nola arpegi eman,
Arkituko ezpalitz laguntzarik zugar,
Biotz-berako Ama, aur oen onean,
Eskatuaz Jaunari zeru ederrean?

Erregutzen dizugu, Aingeruen Ama,
Iurkidan betiko jarrita zaudena;
Semearen Ama ta Alaba Aitarena,
Amorio gozoa USO Santurena;

Erregutzen dizugu, biotz biotzetik,
Gure bitartekoa zeren ezkerostik,
Ez gaitzazula utzi zure mantupetik,
Zerura eraman arte ibar onetatik.

Klaudio Otaegik jarriak
Ondarribian Urrillaren 28an 1880an.